

Nr 12

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

I en den 12 januari 1963 dagtecknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr 24, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogade förslag till

1) lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370); samt

2) förordning angående ändrad lydelse av 12 och 49 §§ förordningen den 6 juni 1941 (nr 416) om arvsskatt och gåvoskatt.

Beträffande *propositionens huvudsakliga innehåll* må här anföras följande.

I propositionen framlägges förslag till enhetlig skattemässig reglering av tjänstegrupplivförsäkringar och liknande förmåner. Samma inkomst- och arvsskattebestämmelser som i fråga om vanliga kapitalförsäkringar skall sålunda gälla icke endast för statens grupplivförsäkring samt jämförbara av kommunal eller enskild arbetsgivare avtalade grupplivförsäkringar utan även för motsvarande förmåner från kommun, som icke tecknat försäkring i försäkringsbolag utan står s. k. självrisk. Detta innebär frihet från inkomstskatt samt arvsskattefrihet upp till 25 000 kr. per förmånstagare.

Vidare föreslås i förenklingssyfte, att av arbetsgivare erlagda premier och försäkringsavgifter för tjänstegrupplivförsäkring — i motsats till vad som för närvarande gäller — i princip icke skall utgöra skattepliktig inkomst för arbetstagaren.

Propositionen innehåller slutligen förslag om uppdelning av det s. k. försäkringsavdraget vid inkomsttaxeringen (nu högst 800 kr. för makar och 400 kr. för ensamstående) på två avdrag. Det ena avdraget — högst 500 kr. för makar och 250 kr. för ensamstående — avser sjuk-, olycksfalls- och kapitalförsäkringspremier. Det andra avdraget avser den obligatoriska sjukförsäkringsavgiften. Utgår ingen sådan avgift eller är den lägre än 300 kr. för makar resp. 150 kr. för ensamstående medges likväl avdrag med dessa belopp. — Omläggningen av försäkringsavdraget beräknas medföra ett skattebortfall av 8 milj. kr., varav ca 3 milj. kr. i kommunalskatt.

De nya inkomstskattebestämmelserna föreslås gälla fr. o. m. innevarande

beskattningsår och således tillämpas första gången vid 1964 års taxering. Arvsskattebestämmelserna avses på motsvarande sätt få giltighet på arvfall efter ingången av år 1963.

De ovannämnda *författningsförslagen* är av följande lydelse.

Förslag

till

lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370)

Härigenom förordnas, att 32 § 3 mom. och 46 § 2 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 samt punkt 1 av anvisningarna till 31 § samma lag¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

32 §.

32 §.

3 m o m. Såsom intäkt — — — avsedda utgifter.

3 m o m. Såsom intäkt — — — avsedda utgifter.

Förmånen av fri sjukvård eller fri tandvård upptages icke såsom intäkt, oavsett om förmånen åtnjutits på grund av statlig eller på grund av kommunal eller enskild tjänst. Har sådan förmån åtnjutits på grund av enskild tjänst och utgått efter väsentligt förmånligare grunder än som gälla för befattningshavare i statens tjänst, skall dock förmånen upptagas såsom intäkt till den del den utgått efter förmånligare grunder än de för nämnda befattningshavare gällande.

Förmånen av fri sjukvård eller fri tandvård, *så ock av fri grupplivförsäkring* upptages icke såsom intäkt, oavsett om förmånen åtnjutits på grund av statlig eller på grund av kommunal eller enskild tjänst. Har sådan förmån åtnjutits på grund av enskild tjänst och utgått efter väsentligt förmånligare grunder än som gälla för befattningshavare i statens tjänst, skall dock förmånen upptagas såsom intäkt till den del den utgått efter förmånligare grunder än de för nämnda befattningshavare gällande.

Såsom intäkt — — — utfört arbete.

Såsom intäkt — — — utfört arbete.

46 §.

46 §.

2 m o m. I hemortskommunen — — — 1 000 kronor.

2 m o m. I hemortskommunen — — — 1 000 kronor.

Har skattskyldig — — — eller underhållsbidraget.

Har skattskyldig — — — eller underhållsbidraget.

Därest skattskyldig — — — nämnda tid.

Därest skattskyldig — — — nämnda tid.

Avdrag, som i första stycket 3) här ovan avses, skall beräknas till ett belopp av minst 150 kronor eller, om

Avdrag, som i första stycket 3) här ovan avses, skall, *såvitt avser sjukförsäkringsavgift enligt 19 kap. 2 §*

¹ Senaste lydelse av 32 § 3 mom. se 1959: 330 samt av 46 § 2 mom. och punkt 1 av anvisningarna till 31 § se 1962: 592.

(Nuvarande lydelse)

skattskyldig under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, för dem båda gemensamt till ett belopp av minst 300 kronor. *Härjämte skall gälla, att nu avsett avdrag ej må för skattskyldig åtnjutas till högre belopp än 400 kronor; dock att, om skattskyldig under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, ifrågavarande avdrag för dem båda gemensamt må åtnjutas med högst 800 kronor. Avdrag med högst 800 kronor må vidare åtnjutas om skattskyldig under beskattningsåret varit ogift (varmed jämställes änka, änkling eller frånskild) och haft hemmavarande barn under 18 år.*

(Föreslagen lydelse)

lagen om allmän försäkring, beräknas till ett belopp av minst 150 kronor eller, om skattskyldig under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, för dem båda gemensamt till ett belopp av minst 300 kronor. Avdrag för övriga i första stycket 3) här ovan avsedda premier och andra avgifter må ej för skattskyldig åtnjutas till högre belopp än 250 kronor; dock att, om skattskyldig under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, ifrågavarande avdrag för dem båda gemensamt må åtnjutas med högst 500 kronor. Avdrag, som nu sagts, med högst 500 kronor må vidare åtnjutas om skattskyldig under beskattningsåret varit ogift (varmed jämställes änka, änkling eller frånskild) och haft hemmavarande barn under 18 år.

Anvisningar

till 31 §.

1. Med pension — — — eller anorledes.

Med pensionsförsäkring — — — försäkringen upphör.

Ålderspension, som — — — anses skälig.

Med efterlevandepension — — — personer leva.

Såsom efterlevandepension — — — vara pensionsförsäkring.

Vid tillämpningen — — — vid omgifte.

Kapitalbelopp, som — — — av efterlevandepensionen.

Skall enligt — — — halvt år.

Med kapitalförsäkring förstås annan livförsäkring än pensionsförsäkring.

Innehåller avtal — — — en kapitalförsäkring.

Kan livförsäkring — — — Kungl. Maj:t.

Anvisningar

till 31 §.

1. Med pension — — — eller anorledes.

Med pensionsförsäkring — — — försäkringen upphör.

Ålderspension, som — — — anses skälig.

Med efterlevandepension — — — personer leva.

Såsom efterlevandepension — — — vara pensionsförsäkring.

Vid tillämpningen — — — vid omgifte.

Kapitalbelopp, som — — — av efterlevandepensionen.

Skall enligt — — — halvt år.

Med kapitalförsäkring förstås annan livförsäkring än pensionsförsäkring. *Till kapitalförsäkring hänföres mot statens grupplivförsäkring svarande förmån från kommun, även om förmånen icke utgår på grund av försäkring.*

Innehåller avtal — — — en kapitalförsäkring.

Kan livförsäkring, — — — Kungl. Maj:t.

Försäkring, vilken — — — dess ingående.	Försäkring, vilken — — — dess ingående.
Premiebefrielseförsäkring skall — — — som huvudförsäkringen.	Premiebefrielseförsäkring skall — — — som huvudförsäkringen.
För att — — — med tjänst.	För att — — — med tjänst.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

I samband med lagens ikraftträdande skall iakttagas följande. Lagen skall, såvitt avser anvisningarna till 31 § kommunalskattelagen, tillämpas första gången med avseende på försäkringsfall, som inträffa eller inträffat efter ingången av år 1963. Äldre bestämmelser i 32 § 3 mom. och 46 § 2 mom. kommunalskattelagen skola alltjämt tillämpas i fråga om 1963 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1963 eller tidigare år.

Förslag

till

förordning angående ändrad lydelse av 12 och 49 §§ förordningen den 6 juni 1941 (nr 416) om arvsskatt och gåvoskatt

Härigenom förordnas, att 12 och 49 §§ förordningen den 6 juni 1941 om arvsskatt och gåvoskatt¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

12 §.

Har någon — — — skolat ökas.
Vidare skall — — — sammanlagt 25 000 kronor.
Vad som — — — äga rum.
Skattskyldighet enligt — — — annan livränteförsäkring.
Angående vad — — — 31 § kommunalskattelagen.

12 §.

Har någon — — — skolat ökas.
Vidare skall — — — sammanlagt 25 000 kronor.
Vad som — — — äga rum.
Skattskyldighet enligt — — — annan livränteförsäkring.
Angående vad — — — 31 § kommunalskattelagen.

Vad i första och andra styckena här ovan sägs skall, även om förmanstagareförordnande i enlighet med lagen om försäkringsavtal icke föreligger, äga tillämpning jämväl i fråga om vad som tillfallit någon på grund av statens grupplivförsäkring eller jämförbar av kommunal eller enskild arbetsgivare avtalad grupplivförsäkring eller på grund av sådan förmån från kommun, som avses

¹ Senaste lydelse av 12 och 49 §§ se 1958: 562.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

i punkt 1 nionde stycket av anvisningarna till 31 § kommunalskattelagen.

49 §.

Där någon — — — sammanlagda belopp.

Uppgift, varom — — — om dödsfallet.

49 §.

Där någon — — — sammanlagda belopp.

Uppgift, varom — — — om dödsfallet.

Vad i första och andra styckena sägs skall äga motsvarande tillämpning i fall, som avses i 12 § sjätte stycket.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling och skall äga tillämpning även i fall där skattskyldighet inträtt före ikraftträdandet men efter utgången av år 1962. Äldre bestämmelser skola fortfarande gälla, om skattskyldighet inträtt före den 1 januari 1963.

Till utskottet har hänvisats följande i anledning av propositionen väckta motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 569 av herr *Harry Carlsson m. fl.* och II: 695 av herr *Jönsson i Ingemarsgården m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen med ändring av vad Kungl. Maj:t föreslagit i proposition nr 24 måtte besluta att avdrag för premie eller avgift till frivillig försäkring skall få medgivas upp till 800 kronor för gift skattskyldig och för ensamstående med barn under 18 år samt till 400 kronor för annan skattskyldig; samt

2) de likalydande motionerna I: 570 av herr *Thorsten Larsson m. fl.* och II: 696 av herr *Wahrendorff m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen vid behandlingen av propositionen nr 24 måtte besluta, att avdrag vid inkomsttaxeringen må medgivas för avgifter och premier till frivilliga liv-, sjuk- och olycksfallsförsäkringar intill ett belopp av högst 800 kronor för äkta makar ävensom för ensamstående vårdnadshavare med hemmavarande barn under 18 år samt intill ett belopp av högst 400 kronor för övriga ensamstående, i enlighet med vad i motionerna anförts, samt att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till härför erforderlig författningstext.

Till behandling i detta sammanhang har utskottet jämväl upptagit följande vid riksdagens början väckta, till bevillningsutskottet hänvisade motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 263 av herr *Stefanson m. fl.* och II: 310 av herr *Nordgren m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen måtte antaga följande

Förslag

till

lag om ändrad lydelse av 46 § 2 mom. kommunalskattelagen
den 28 september 1928 (nr 370)

Härigenom förordnas, att 46 § 2 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 skall erhålla följande ändrade lydelse.

46 §.

2 mom. I hemortskommunen äger skattskyldig, som varit här i riket bosatt under hela beskattningsåret, därjämte njuta avdrag:

1) för periodiskt — — — eller uppfostran;

2) för *dels* — — — omyndiga barn;

3 a) för sådan i slutlig eller tillkommande skatt ingående sjukförsäkringsavgift enligt lagen om allmän sjukförsäkring, som under beskattningsåret påförts den skattskyldige;

b) för premier och andra avgifter, som skattskyldig erlagt för försäkringar av följande slag, vilka ägas av honom själv eller, i förekommande fall, hans make eller hans omyndiga barn, nämligen kapitalförsäkring, arbetslöshetsförsäkring samt sådan sjuk- eller olycksfallsförsäkring, därunder inbegripen avgift till sjukkassa för begravningshjälp, som ej avses i 33 § och som ej utgör obligatorisk försäkring enligt lagen om allmän sjukförsäkring; samt

4) för belopp — — — 1 000 kronor.

Har skattskyldig — — — eller underhållsbidraget.

Därest skattskyldig — — — nämnda tid.

Avdrag, som i första stycket 3 b) här ovan avses, må ej för skattskyldig åtnjutas till högre belopp än 400 kronor; dock att, om skattskyldig under beskattningsåret varit gift och levttillsammans med andra maken, ifrågasvarande avdrag för dem båda gemensamt må åtnjutas med högst 800 kronor. Avdrag med högst 800 kronor må vidare åtnjutas om skattskyldig under beskattningsåret varit ogift (varmed jämställes änka, änking eller frånskild) och haft hemmavarande barn under 16 år.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1964; dock att äldre bestämmelser alltjämt skola gälla vid 1964 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1964 eller tidigare år.

2) de likalydande motionerna I: 444 av herrar *Schött* och *Ringaby* samt II: 426 av herr *Bengtson* i Solna *m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen måtte antaga följande

Förslag

till

lag om ändrad lydelse av 46 § 2 mom. kommunalskattelagen
den 28 september 1928 (nr 370)

Härigenom förordnas, att 46 § 2 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 skall erhålla följande ändrade lydelse.

46 §.

2 mom. I hemortskommunen äger skattskyldig, som varit här i riket bostatt under hela beskattningsåret, därjämte njuta avdrag:

- 1) för periodiskt — — — eller uppfostran;
- 2) för dels — — — omyndiga barn;
- 3 a) För sådan i slutlig eller tillkommande skatt ingående sjukförsäkringsavgift enligt lagen om allmän sjukförsäkring, som under beskattningsåret påförts den skattskyldige;
- b) för premier och andra avgifter, som skattskyldig erlagt för försäkringar av följande slag, vilka ägas av honom själv eller, i förekommande fall, hans make eller hans omyndiga barn, nämligen kapitalförsäkring, arbetslöshetsförsäkring samt sådan sjuk- eller olycksfallsförsäkring, därunder inbegripen avgift till sjukkassa för begravningshjälp, som ej avses i 33 § och som ej utgör obligatorisk försäkring enligt lagen om allmän sjukförsäkring; samt

4) för belopp — — — 1 000 kr.

Har skattskyldig — — — eller underhållsbidraget.

Därest skattskyldig — — — nämnda tid.

Avdrag, som i första stycket 3 b) här ovan avses, skall beräknas till ett belopp av minst 150 kronor eller, om skattskyldig under beskattningsåret varit gift och levtt tillsammans med andra maken, för dem båda gemensamt till ett belopp av minst 300 kronor. Härjämte skall gälla, att nu avsett avdrag ej må för skattskyldig åtnjutas till högre belopp än 400 kronor; dock att, om skattskyldig under beskattningsåret varit gift och levtt tillsammans med andra maken, ifrågavarande avdrag för dem båda gemensamt må åtnjutas med högst 800 kronor. Avdrag med högst 800 kronor må vidare åtnjutas om skattskyldig under beskattningsåret varit ogift (varmed jämställas änka, änklings eller frånskild) och haft hemmavarande barn under 18 år.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1964; dock att äldre bestämmelser alltjämt skola gälla vid 1964 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1964 eller tidigare år.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framställda yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionerna I: 570, II: 310, II: 426 och II: 695.

Rörande motiveringen för de i propositionen framlagda förslagen hänvisar utskottet till ovannämnda statsrådsprotokoll. Redogörelsen härutinnan återfinnes under följande rubriker å nedan angivna sidor i propositionen, nämligen

Inledning, s. 6—7.

Förekommande former av tjänstegrupplivförsäkringar, s. 7—10.

Gällande beskattningsbestämmelser, s. 10—11.

Departementschefen, s. 11—15.

Av innehållet i de förevarande motionerna må här återges följande.

I *motionerna I: 263* och *II: 310* framhålles bl. a. att en löntagare reellt sett kan komma i åtnjutande av högre avdrag för premier för sjuk- och olycksfallsförsäkring än som rymmes inom det maximerade s. k. försäkringsavdraget. Arbetsgivaren svarar nämligen för den anställdes premier vad avser sjuk- och olycksfallsförsäkringen utom för den del som avser grundsjukpenning, sjukhusvård, reseersättning och läkemedelsrabatter. De belopp arbetsgivaren sålunda erlägger för den anställde utgör givetvis del av dennes lön. Den senare behöver emellertid inte deklarera för denna inkomstdel och han åtnjuter därför i princip avdragsrätt härför. Den egna företagaren får däremot — påpekar motionärerna — själv betala hela sin premie för sjuk- och olycksfallsförsäkring, både den som motsvarar löntagarens premie och »arbetsgivarandelen». Båda dessa delar skall för hans del rymmas inom ramen för försäkringsavdraget. Följaktligen är han i detta avseende sämre ställd än löntagaren.

Liknande synpunkter åberopas i *motionerna I: 444* och *II: 426*. I dessa motioner lämnas vidare en redogörelse för av riksförsäkringsverket den 7 juni 1962 beslutade genomsnittliga sjukförsäkringsavgifter som skall inräknas i preliminär skatt för 1963. För att understryka att sjukförsäkringsavgifterna numera fått en helt annan storleksordning för alla skattebetalare men främst för egna företagare redovisas även exempel på avgifter för olika inkomsttagare, såväl anställda som företagare. Enligt de anförda exemplen skulle i vissa fall makar som båda utövar rörelse inte få avdrag för hela sina på skattsedlarna upptagna sjukförsäkringsavgifter.

Försäkringsavdraget har, påpekar motionärerna, tillkommit för att uppmuntra de skattskyldiga till försäkringsskydd och försäkringssparande. Emellertid torde försäkringssparandet när de högre avgifterna slår igenom komma att lida ett väsentligt avbräck genom att den försäkrades kostnader för redan ingångna försäkringsavtal väsentligt höjes och att den skattskyldiges benägenhet att ingå nya avtal minskas. Försäkringsavdragets sparfrämjande effekt blir därför ringa.

I *motionerna I: 569* och *II: 695* erinras om att proposition nr 24 tillgodoser tidigare motionsvis framförda yrkanden om uppdelning av det s. k. försäkringsavdraget på dels den obligatoriska sjukförsäkringsavgiften dels frivilliga avgifter och premier till andra försäkringar. I propositionen föreslås emellertid, att maximibeloppet för avdrag för premier till andra försäkringar än den allmänna sjukförsäkringen skall bestämmas till 500 kronor för gift ävensom ensamstående skattskyldig med barn under 18 år samt till 250 kronor för annan skattskyldig. Som motivering härför anför departementschefen, att en sådan beloppsgräns skulle genomsnittligt rymma frivilliga avgifter och premier i samma utsträckning som hittills.

I detta sammanhang bör emellertid — framhåller motionärerna — uppmärksammas den olikhet i beskattningshänseende som kommer att gälla för premie till grupplivförsäkring mellan företagare och anställda. För de senare kommer sådan premie enligt det i propositionen framlagda förslaget

att alltid vara undantagen från beskattning, medan motsvarande premie för företagaren blir avdragsgill inom ramen för avdraget för frivillig försäkring. Beloppsmässigt rör det sig här om cirka 100 kronor. Det betyder att utrymmet för avdrag för annan frivillig försäkring, t. ex. vanlig livförsäkring, då det gäller företagare, blir endast cirka 400 kronor (gift skattskyldig) resp. 150 kronor (ensamstående) och således mindre än vad det var före den senaste ändringen av sjukförsäkringslagen. Avdragets maximibelopp bör därför göras större än vad departementschefen föreslagit. Ytterligare skäl för höjning av maximibeloppet ligger däri, att samhället har ett allmänt intresse att stimulera långsiktigt frivilligt sparande, av vilket försäkringssparandet utgör en viktig form.

Även i *motionerna I: 570* och *II: 696* konstateras, att den i propositionen nr 24 föreslagna uppdelningen av det s. k. försäkringsavdraget tillgodoser tidigare motionsyrkanden. Motionärerna instämmer i departementschefens uttalande i propositionen om att det måste anses angeläget, att de som inte är löntagare beredes möjlighet att med avdragsrätt öka sitt försäkringsskydd i en mot de vanliga tjänstegrupplivförsäkringarna svarande mån. Detta synes enligt motionärerna inte kunna uppnås på tillfredsställande sätt med propositionens förslag.

Därjämte framhålles i motionerna att de i propositionen föreslagna maximibeloppen för de frivilliga försäkringarna, 500 kronor för makar och 250 kronor för ensamstående, enligt motiven skulle genomsnittligt rymma frivilliga avgifter och premier i samma utsträckning som hittills. Motionärerna anser, att en sådan målsättning är otillräcklig och att det för övrigt synes tveksamt om den uppnås med de föreslagna maximibeloppen.

Försäkringsavdraget har — påpekats i motionerna — främst motiverats med att man velat stimulera allmänheten till det för hela samhället erkänt viktiga försäkringssparandet. Genom den fortskridande penningvärdesförsämringen har emellertid stödet åt det långsiktiga försäkringssparandet icke fått åsyftad och önskvärd effekt. Utan en påtaglig uppmuntran åt frivilliga försäkringar uppstår den risken, att många kommer att rasera även ett redan uppbyggt försäkringssparande på grund av tillkomsten av grupplivförsäkring och däremot svarande förmåner. Den år 1961 beslutade höjningen av försäkringsavdraget från 600 kronor för äkta makar och 300 kronor för ensamstående till 800 kronor respektive 400 kronor, som syftat just till att stimulera ett ökat försäkringssparande, har endast inneburit en anpassning till det allt lägre penningvärdet. På grund härav synes det motionärerna angeläget att den år 1961 angivna målsättningen verkligen nås i samband med den nu föreslagna ändringen.

Under återopande av nu anförda synpunkter yrkas, att de i propositionen föreslagna maximibeloppen för avgifter och premier till frivilliga försäkringar måtte höjas till vad i motionerna föreslagits.

Utskottets yttrande

Grupplivförsäkring kan definieras som en riskförsäkring (dödsfallsförsäkring) utan något inslag av sparande, vilken tecknas i kollektiv form. Här om gäller i skattehänseende i huvudsak följande. Eftersom försäkring-
en är en kapitalförsäkring, inträder vid inkomsttaxeringen skattefrihet för
utfallande belopp, varjämte avdrag för premierna medgives endast inom ra-
men för det s. k. försäkringsavdraget, numera maximerat till 800 kronor för
makar och därmed jämställda och 400 kronor för ensamstående. En särskild
form av grupplivförsäkring är sådan som grundar sig på avtal i samband
med tjänst eller annan anställning och där arbetsgivaren helt eller delvis
erlägger försäkringspremien. Utfallande försäkringsbelopp är skattefritt och
av arbetsgivaren erlagd premie betraktas som skattepliktig avlöningsförmån
för den anställde. Den senare får göra avdrag för premierna inom ramen för
det maximerade försäkringsavdraget. I arvsskattehänseende erhåller utfal-
lande grupplivförsäkring den gynnsamma behandlingen, att varje förmåns-
tagare i princip äger skattefritt uppbära 25 000 kronor. I regel inbetalas pre-
mierna för tjänstegrupplivförsäkring till försäkringsinrättning. Detta gäller
sålunda industritjänstemännens m. fl:s grupplivförsäkring, AFA-försäkring-
en, KFA-försäkringen och grupplivförsäkringen för riksdagens ledamöter.
Vad angår den statliga grupplivförsäkringen anses premieinbetalning ske
genom arbete i anställningen.

I propositionen framlägges nu förslag till enhetlig skattemässig reglering
av tjänstegrupplivförsäkringar och liknande förmåner.

Till förebyggande av en sådan tolkning av försäkringsavtalslagen, att de
för tjänstegrupplivförsäkringarna gällande förmånstagarbestämmelserna in-
te skulle accepteras i försäkringsavtalslagens och därmed arvs- och gåvoskat-
teförordningens mening, föreslås i propositionen ett tillägg till 12 § sist-
nämnda förordning, enligt vilket tjänstegrupplivförsäkringarnas förmånsta-
garbestämmelser i arvsskattehänseende skall jämföras med förmånstagar-
förordnanden enligt försäkringsavtalslagen. I samband härmed förordas
även ett tillägg till 49 § i förordningen.

Propositionen innehåller vidare förslag om att kommunala grupplivåta-
ganden på självrisbasis i inkomst- och arvsskattehänseende skall jämföras
med tjänstegrupplivförsäkring genom ändring av anvisningarna till 31 §
kommunalskattelagen, varjämte det nyss förordade tillägget till 12 § arvs-
och gåvoskatteförordningen avfattats med hänsyn härtill.

Det föreslås även i propositionen att arbetsgivarens premier eller motsva-
rande kostnader för grupplivutvästelser fritas från beskattning hos de an-
ställda. Tekniskt har detta i propositionen skett genom ett tillägg i 31 § 3
mom. kommunalskattelagen, varvid även föreslagits att förmån av fri gruppliv-
försäkring, som utgått i enskild tjänst efter väsentligt förmånligare grun-
der än som gäller för statsanställd, blir föremål för beskattning på sätt re-
dan gäller i fråga om fri sjukvård och fri tandvård.

Den nu föreslagna skattefriheten för ifrågavarande premieförmåner kommer att medföra att löntagare med sådan försäkringsförmån får ett i förhållande till andra kategorier skattskyldiga ökat utrymme för försäkringar med premier som är avdragsgilla vid inkomsttaxeringen. Detta ökade utrymme kan med utgångspunkt från AFA-försäkringen beräknas bli knappt 100 kronor för år. För att bereda även dem som inte är löntagare möjlighet att med bibehållen avdragsrätt öka sitt försäkringsskydd i en mot de vanliga tjänstegrupplivförsäkringarna svarande mån föreslås i propositionen att gällande avdrag för liv-, sjuk- och olycksfallsförsäkringspremier uppdelas så att avdrag medges för hela den på debetsedeln upptagna sjukförsäkringsavgiften för sig och för övriga premier och avgifter för sig. Härigenom tillgodoses företagen, för vilka avgifterna till den allmänna sjukförsäkringen i regel är större än för anställda. Oaktat vissa redovisade betänkligheter av principiell art förordar departementschefen en sådan lösning. För att genomsnittligt rymma frivilliga avgifter och premier i samma utsträckning som hittills synes enligt departementschefens mening det högsta tillåtna avdragsbeloppet för dessa frivilliga avgifter och premier kunna sättas till 500 kronor för makar och 250 kronor för ensamstående. Härtill anknäytes en minimiregel å 300 kronor för makar och 150 kronor för ensamstående, vilken regel i det uppdelade försäkringsavdraget fogats till rätten till avdrag för den obligatoriska sjukförsäkringsavgiften.

Gällande bestämmelser i 46 § 2 mom. kommunalskattelagen om försäkringsavdrag har i propositionen omarbetats i enlighet med dessa riktlinjer. Kostnaden för denna reform beräknas till omkring 8 miljoner kronor, varav 3 miljoner kronor belöper å kommunerna.

De sålunda föreslagna ändringarna i kommunalskattelagen och arvsskatteförordningen avses skola gälla försäkringsfall och försäkringspremier från och med innevarande år och skall således i fråga om inkomstbeskattningen första gången tillämpas vid 1964 års taxering.

Utskottet får i princip tillstyrka det föreliggande förslaget om skattemässig reglering av tjänstegrupplivförsäkringarna och därmed likartade förmåner m. m. På en punkt hyser utskottet en från det föreliggande förslaget avvikande mening, nämligen vad angår det maximerade avdraget för sjuk-, olycksfalls- och kapitalförsäkringspremier (frivilliga försäkringsavdraget) å 500 kronor för makar och därmed jämställda skattskyldiga samt 250 kronor för ensamstående, vilket avdrag enligt propositionen skulle särskiljas från avdraget för den obligatoriska sjukförsäkringsavgiften. Utskottet ansluter sig därvid till den uppfattning, som kommit till uttryck icke blott i de med anledning av propositionen väckta motionerna I: 569 av herr Harry Carlsson m. fl. och II: 695 av herr Jönsson i Ingemarsgården m. fl. ävensom motionerna I: 570 av herr Thorsten Larsson m. fl. och II: 696 av herr Wahrendorff m. fl. om maximering av det frivilliga försäkringsavdraget till 800 resp. 400 kronor utan även i de vid riksdagens början väckta motioner, som upptagits till behandling i detta sammanhang, nämligen motionerna I: 263 av herr Stefanson m. fl. och II: 310 av herr Nordgren m. fl. även-

som motionerna I: 444 av herrar Schött och Ringaby samt II: 426 av herr Bengtson i Solna m. fl. om uppdelning av försäkringsavdraget i två avdrag, dels ett helt avdrag för den obligatoriska sjukförsäkringsavgiften och dels ett till 800 resp. 400 kronor maximerat frivilligt försäkringsavdrag.

Motionärerna har till stöd för sin uppfattning om en maximigräns för det frivilliga försäkringsavdraget å 800 resp. 400 kronor i huvudsak åberopat att dessa maximibelopp skulle medföra större rättvisa mellan olika kategorier av skattskyldiga samt stimulera till försäkringssparande ävensom utgöra kompensation för det lägre penningvärdet.

Utskottet finner att den i propositionen uppsatta målsättningen — att det maximerade försäkringsavdraget skall inrymma frivilliga premier och avgifter för försäkring i samma utsträckning som hittills — är otillräcklig och att det för övrigt synes tveksamt om denna effekt verkligen kan i åtskilliga fall uppnås. Den anställde kommer således, såsom också vissa motionärer framhållit, att få åtnjuta premieförmånen av grupplivförsäkring, cirka 100 kronor per år, utan nedpressning av det frivilliga försäkringsavdraget medan företagaren endast har 400 resp. 150 kronor kvar för andra frivilliga försäkringar än sådana som motsvarar det skydd, som ligger i en tjänstegrupplivförsäkring. Härtill kommer att samhället har ett allmänt intresse att främja försäkringssparandet. Ett snävt tilltaget maximiavdrag kan motverka nyteckningar av försäkringar och leda till bortfall av redan existerande försäkringar, särskilt mot bakgrunden av det skydd som ligger i tjänstegrupplivförsäkringarna. Den fortgående penningvärdeförsämringen motiverar också en uppräknig av det maximerade försäkringsavdraget.

Utskottet får därför tillstyrka de i propositionen framlagda förslagen till författningsändringar, dock med den avvikelser att avdraget för frivilliga försäkringspremier maximeras till 800 kronor för makar och därmed jämställda skattskyldiga och till 400 kronor för ensamstående.

Kostnaden för ett reformerat försäkringsavdrag, som i propositionen angivits till omkring 8 miljoner kronor, torde vid ett genomförande av utskottets förslag uppskattningsvis kunna beräknas till 20—25 miljoner kronor, varav något mindre än hälften belöper å kommunerna.

Utskottets hemställan

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A) att riksdagen — *dels* med förklarande att Kungl. Maj:ts förevarande proposition, nr 24, icke kunnat av riksdagen oförändrad bifallas, *dels* med bifall till de likalydande motionerna I: 569 av herr Harry Carlsson m. fl. och II: 695 av herr Jönsson i Ingemarsgården m. fl. samt de likalydande motionerna I: 570 av herr Thorsten Larsson m. fl. och II: 696 av herr Wahrendorff m. fl. *dels ock* i anledning av de likalydande motionerna I: 263 av herr Stefanson m. fl.

och II: 310 av herr Nordgren m. fl. ävensom de likalydande motionerna I: 444 av herrar Schött och Ringaby samt II: 426 av herr Bengtson i Solna m. fl. — måtte antaga de vid propositionen fogade förslagen till

1) lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370) med den ändringen att 46 § 2 mom. erhåller följande såsom *utskottets förslag* betecknade lydelse:

(Kungl. Maj:ts förslag)

46 §.

2 mom. I hemortskommunen
— — — 1 000 kronor.

Har skattskyldig — — — eller underhållsbidraget.

Därest skattskyldig — — — nämnda tid.

Avdrag, som i första stycket 3) här ovan avses, skall, såvitt avser sjukförsäkringsavgift enligt 19 kap. 2 § lagen om allmän försäkring, beräknas till ett belopp av minst 150 kronor eller, om skattskyldig under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, för dem båda gemensamt till ett belopp av minst 300 kronor. Avdrag för övriga i första stycket 3) här ovan avsedda premier och andra avgifter må ej för skattskyldig åtnjutas till högre belopp än 250 kronor; dock att, om skattskyldig under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, ifrågavarande avdrag för dem båda gemensamt må åtnjutas med högst 500 kronor. Avdrag, som nu sagts, med högst 500 kronor må vidare åtnjutas om skattskyldig under beskattningsåret varit ogift (varmed jämställas änka, änklings eller frånskild) och haft hemmavarande barn under 18 år.

(Utskottets förslag)

46 §.

2 mom. I hemortskommunen
— — — 1 000 kronor.

Har skattskyldig — — — eller underhållsbidraget.

Därest skattskyldig — — — nämnda tid.

Avdrag, som i första stycket 3) här ovan avses, skall, såvitt avser sjukförsäkringsavgift enligt 19 kap. 2 § lagen om allmän försäkring, beräknas till ett belopp av minst 150 kronor eller, om skattskyldig under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, för dem båda gemensamt till ett belopp av minst 300 kronor. Avdrag för övriga i första stycket 3) här ovan avsedda premier och andra avgifter må ej för skattskyldig åtnjutas till högre belopp än 400 kronor; dock att, om skattskyldig under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, ifrågavarande avdrag för dem båda gemensamt må åtnjutas med högst 800 kronor. Avdrag, som nu sagts, med högst 800 kronor må vidare åtnjutas om skattskyldig under beskattningsåret varit ogift (varmed jämställas änka, änklings eller frånskild) och haft hemmavarande barn under 18 år.

2) förordning angående ändrad lydelse av 12 och 49 §§ förordningen den 6 juni 1941 (nr 416) om arvsskatt och gåvoskatt;

B) att följande motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 263 av herr Stefanson m. fl. och II: 310 av herr Nordgren m. fl., ävensom

2) de likalydande motionerna I: 444 av herrar Schött och Ringaby samt II: 426 av herr Bengtson i Solna m. fl.,

måtte, i den mån de icke kan anses besvarade genom vad utskottet ovan anfört och hemställt, av riksdagen lämnas utan åtgärd.

Stockholm den 5 mars 1963

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar John Ericsson, Hagberg, Oscar Carlsson, Gustaf Elofsson*, Lundström, Gösta Jacobsson, Tage Johansson, Billman, Wikner och Paul Jansson; samt

från andra kammaren: herrar Brandt, Allard, Nilsson i Svalöv, Engkvist, Christenson i Malmö, Andersson i Essvik, Darlin, fru Holmqvist, herrar Eriksson i Bäckmora och Enskog.

* Icke närvarit vid justering av betänkandet.

Reservation

av herrar *John Ericsson, Oscar Carlsson, Tage Johansson, Wikner, Paul Jansson, Brandt, Allard, Engkvist, Andersson* i Essvik och fru *Holmqvist*, vilka ansett att utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

Utskottets yttrande

Grupplivförsäkring kan — — — (= utskottets yttrande s. 10 rad 2 uppi- från — s. 11 rad 17 nedifrån) — — — års taxering.

Det i propositionen framlagda förslaget till enhetlig skattemässig reglering av tjänstegrupplivförsäkringar och liknande förmåner m. m. föranleder ingen erinran från utskottets sida. I sammanhanget vill utskottet emellertid erinra om att utskottet senast förra året i sitt av riksdagen godkända betänkande nr 36 avstyrkte motionsyrkanden om en uppdelning av det s. k. försäkringsavdraget på så sätt att helt avdrag skulle medges för den obligatoriska sjukförsäkringsavgiften och att avdrag för andra premier och avgifter för liv-, sjuk- och olycksfallsförsäkringar skulle medges inom ramen för ännu gällande maximibelopp å 800 kronor för gifta och 400 kronor för ensamstående. Såsom departementschefen framhållit i propositionen är läget emellertid nu förändrat. Mot bakgrunden av 1962 års socialförsäkringsreform, som leder till förhöjda obligatoriska sjukförsäkringsavgifter och därmed utökad försäkringsskydd för företagen, torde de av 1962 års bevillningsutskott redovisade betänkligheterna mot en generell avdragsrätt för

sjukförsäkringsavgifter, oaktat utfallande försäkringsbelopp inte blir föremål för beskattning, få vika. Vid en sådan lösning och med beaktande av den här föreslagna skattefriheten för premier för tjänstegrupplivförsäkringar m. m. anser utskottet sig böra biträda propositionens förslag om att det maximerade försäkringsavdraget för de frivilliga avgifterna och premierna — för att genomsnittligt rymma sådana avgifter och premier i samma utsträckning som hittills — fastställas till 500 kronor för makar och 250 kronor för ensamstående.

I de med anledning av propositionen väckta motionerna I: 569 av herr Harry Carlsson m. fl. och II: 695 av herr Jönsson i Ingemarsgården m. fl. ävensom motionerna I: 570 av herr Thorsten Larsson m. fl. och II: 696 av herr Wahrendorff m. fl. har yrkats, att de i propositionen föreslagna maximibeloppen för det frivilliga försäkringsavdraget, 500 kronor för gifta och 250 kronor för ensamstående, höjes till 800 resp. 400 kronor. Motionärerna har till stöd för sin uppfattning om en förhöjd maximigräns åberopat att denna förhöjning skulle medföra större rättvisa mellan olika kategorier av skattskyldiga samt stimulera till försäkringssparande ävensom utgöra kompensation för det lägre penningvärdet.

Utskottet delar departementschefens i propositionen redovisade målsättning att — vid ett uppdelat försäkringsavdrag — maximibeloppet för frivilliga avgifter och premier skall genomsnittligt inrymma sådana avdrag i samma utsträckning som hittills. Det är också utskottets uppfattning att denna verkan i regel kommer att gott och väl uppnås med de i propositionen föreslagna maximigränserna å 500 kronor för gifta och 250 kronor för ensamstående. I åtskilliga fall kommer bland annat företagare att vid en utbrytning av den obligatoriska sjukförsäkringsförmånen bli bättre ställda än vid tillämpning av nu gällande avdragsbestämmelser. Härvid må anmärkas att företagarnas kostnader för den reformerade obligatoriska sjukförsäkringsavgiften, avseende sjukvårdstersättning, grundsjukpenning och tilläggsjukpenning, i regel inte nämnvärt torde avvika från företagarnas tidigare kostnader för ett motsvarande försäkringsskydd, således dels den obligatoriska avgiften, avseende sjukvårdstersättning och grundsjukpenning, dels frivilliga avgifter för att täcka inkomstbortfall, motsvarande tilläggsjukpenning. Då det gäller att bedöma företagarnas situation jämfört med de anställdas, må också erinras om att rörelsebeskattningens bestämmelser är så utformade, att de medger möjligheter till inkomstutjämnning mellan olika beskattningsår och uppläggande av reserver inom företagen. Härigenom får företagarna i åtskilliga fall resurser att möta sådana situationer, mot vilka de anställda måste skydda sig med frivilliga försäkringar.

Utskottet kan inte heller finna att tillräckliga skäl föreligger för en uppräkning av de i propositionen föreslagna maximigränserna å 500 resp. 250 kronor i syfte att främja försäkringssparandet och beakta penningvärdeförsmärningen.

I övrigt får utskottet i detta sammanhang framhålla följande. Oavsett de stats- och kommunfinansiella verkningarna av ett till 800 resp. 400 kronor

maximerat skatteavdrag för avgifter och premier för ifrågavarande frivilliga försäkringar — ett skattebortfall på uppskattningsvis 20—25 milj. kronor — må erinras om att allmänna skatteberedningen (skattesystemutredningen) enligt givna direktiv har att utreda bl. a. frågan om övergång till ett system med definitiv källskatt för löntagare. Det är utskottets uppfattning att mera utvidgade avdragsregler kommer att allvarligt försvåra möjligheterna till en lösning av det i olika sammanhang framförda önskemålet om ett sådant system. Utskottet vill även av denna anledning avstyrka de förevarande motionerna.

I de vid riksdagens början väckta, till utskottet hänvisade och i detta sammanhang behandlade motionerna I: 263 av herr Stefanson m. fl. och II: 310 av herr Nordgren m. fl. ävensom I: 444 av herrar Schött och Ringaby samt II: 426 av herr Bengtson i Solna m. fl. har yrkats en uppdelning av försäkringsavdraget på en del med helt avdrag för den obligatoriska sjukförsäkringsavgiften och en till 800 kronor för gifta och 400 kronor för ensamstående maximerad del, avseende andra premier och avgifter för liv-, olycksfalls- och sjukförsäkring. I anledning härav får utskottet framhålla att kravet på en uppdelning av försäkringsavdraget blivit tillgodosett genom vad i propositionen föreslagits. Gentemot vad motionärerna i övrigt anfört och yrkat får utskottet hänvisa till vad utskottet i det föregående framhållit beträffande de i anledning av propositionen väckta motionerna. Till den del yrkandena i de nu förevarande motionerna inte blivit tillgodosedda genom propositionens förslag, får utskottet således avstyrka desamma.

Utskottets hemställan

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A) att riksdagen — med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande proposition, nr 24, samt i anledning av de likalydande motionerna I: 263 av herr Stefanson m. fl. och II: 310 av herr Nordgren m. fl. ävensom de likalydande motionerna I: 444 av herrar Schött och Ringaby samt II: 426 av herr Bengtson i Solna m. fl. — måtte antaga de vid propositionen fogade förslagen till

1) lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370); samt

2) förordning angående ändrad lydelse av 12 och 49 §§ förordningen den 6 juni 1941 (nr 416) om arvsskatt och gåvoskatt;

B) att följande motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 263 av herr Stefanson m. fl. och II: 310 av herr Nordgren m. fl.,

2) de likalydande motionerna I: 444 av herrar Schött och Ringaby samt II: 426 av herr Bengtson i Solna m. fl.,

3) de likalydande motionerna I: 569 av herr Harry Carlsson m. fl. och II: 695 av herr Jönsson i Ingemarsgården m. fl., ävensom

4) de likalydande motionerna I: 570 av herr Thorsten Larsson m. fl. och II: 696 av herr Wahrendorff m. fl.,

måtte, i den mån de icke kan anses besvarade genom vad utskottet ovan anfört och hemställt, av riksdagen lämnas utan åtgärd.